

BM-II.059.1.631.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6072 Pana Posła Krzysztofa Piątkowskiego z 12 listopada 2024 r. w sprawie deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie województwa mazowieckiego, proszę przyjąć poniższe informacje.

Informuję, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie dysponuje narzędziami do zbierania danych statystycznych dotyczących liczby gmin, które realizują programy deinstytucjonalizacji usług, nie posiada więc danych, o które pyta Pan Poseł. Poniżej przedstawiam dane na temat działań, za pośrednictwem których Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wspiera rozwój usług zgodny z założeniami deinstytucjonalizacji.

Istotną rolę w zapewnieniu mieszkańcom odpowiednich usług odgrywają jednostki samorządu terytorialnego - gdyż większość świadczeń kierowanych do osób potrzebujących realizowana jest w ramach zadań własnych samorządów gminnych lub powiatowych. Na poziomie regionalnym działania pomocowe koordynuje samorząd województwa za pomocą Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej, opracowujących regionalne plany rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji. W województwie mazowieckim obowiązuje Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2023–2025 przyjęty 4 kwietnia 2023 r.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej inicjuje i wspiera działania w zakresie rozwoju usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, które są nieodzownym elementem procesu deinstytucjonalizacji. Wsparcie to wynika zarówno z kierunków przyjętych w krajowych ramach strategicznych z zakresu rozwoju usług społecznych, jak i z dokumentów programowych dotyczących wykorzystania funduszy UE.

Obecnie, w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego; typ projektu: Stworzenie platformy wymiany doświadczeń i koordynacji działań dla instytucji regionalnych zaangażowanych w planowanie i realizację polityki, w zakresie usług społecznych na poziomie regionalnym, Kierownictwo MRPIPS planuje wdrożenie projektu pn. Wsparcie instytucji regionalnych w procesie deinstytucjonalizacji usług społecznych z terminem realizacji od I kwartału 2025 r. do IV kwartału 2027 r. Wartość projektu to 15 000 000 zł. Projekt będzie realizowany w partnerstwie z konsorcjum organizacji pozarządowych oraz Wydziałami Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich (WPS). Zakłada on:

- podniesienie kompetencji kadr instytucji regionalnych i wojewódzkich, zaangażowanych w planowanie i realizację polityki społecznej ukierunkowanej na rozwój usług społecznych na poziomie regionalnym i wojewódzkim, w zakresie wdrażania procesu deinstytucjonalizacji,
- uruchomienie platformy wymiany doświadczeń,
- działania badawcze oraz wsparcie merytoryczne i eksperckie dla instytucji regionalnych,
- wypracowanie zaleceń dla programów regionalnych dotyczących realizacji wsparcia z EFS+ w zakresie deinstytucjonalizacji i poprawy dostępu do usług.

Projekt przewiduje też audyt świadczenia usług we wszystkich regionach - badanie, przegląd i ocenę domów pomocy społecznej i innych placówek opieki długoterminowej w tym: schronisk dla osób bezdomnych i schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (z naciskiem na proces umożliwiania ich mieszkańcom prowadzenia niezależnego funkcjonowania w społeczności lokalnej). Analiza uwzględni m.in. strukturę mieszkańców oraz powody, które przyczyniły się do ich skierowania i pobytu w placówkach.

Ponadto, w ramach Programu „Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027, Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego”, realizowane są projekty pt. Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS. W ich ramach ROPS-y będą podejmować działania w zakresie usług społecznych, pomocy społecznej, ekonomii społecznej i aktywnej integracji, służące uspołnieniu, skoordynowaniu i poprawie efektywności działań w zakresie włączenia społecznego na terenie każdego z 16 województw. Będą także gromadzić dane na temat liczby gmin realizujących programy deinstytucjonalizacji usług. Rezultatem projektu będzie poprawa jakości oraz dostępności usług społecznych wraz ze zwiększonym udziałem ekonomii społecznej w ich świadczeniu poprzez wzmocnienie instytucji lokalnych i regionalnych na poziomie wojewódzkim oraz wsparcie gmin w tworzeniu Lokalnych Planów Rozwoju Usług Społecznych (LPDI).

Niezależnie od projektów współfinansowanych ze środków UE, wspomnieć należy o działaniach finansowanych z budżetu państwa, takich jak:

- tworzenie środowiskowych domów samopomocy (jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej). W 2024 r. na rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym na realizację działania 3.2 Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” tj. na rozwój sieci środowiskowych domów samopomocy dokonano podziału środków rezerwy celowej w kwocie ponad 28 mln zł.
- Program „Opieka 75+”. kierowany do gmin miejskich, wiejskich oraz miejsko-wiejskich, liczących do 60 tys. mieszkańców. Gminy mogą uzyskać wsparcie finansowe na realizację zadania własnego o charakterze obowiązkowym - świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem programu jest zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i starszych, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także pozostają w rodzinie. W roku 2024 na realizację programu przeznaczono 55 mln zł. Sprawozdanie z jego realizacji zostanie opracowane w drugim kwartale 2025 r. Z analizy przekazanych przez wojewodów zapotrzebowań wynika, że deklarację o przystąpieniu do ostatniej edycji programu złożyło 719 gmin (w tym jedna gmina tylko na specjalistyczne usługi opiekuńcze), które zaplanowały objęcie w jego ramach wsparciem 13 367 osób. Zgodnie z danymi z przekazanych zapotrzebowań, w ramach programu "Opieka 75+" na rok 2024 w województwie mazowieckim: zapotrzebowanie na realizację usług opiekuńczych złożyły 84 gminy, zaś zapotrzebowanie na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych złożyły 3 gminy, które zaplanowały objęcie wsparciem w postaci usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych 1187 osób. Na realizację tego celu przyznano limit środków w wysokości 5 621 723 zł.
- Program „Korpus Wsparcia Seniorów”, wspierający finansowanie gmin w zakresie organizowania usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich oraz poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Bezpośrednimi adresatami programu są wszystkie gminy w Polsce, natomiast adresatami pośrednimi osoby w wieku 60 lat

i starsze, mające problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Dzieli się na dwa Moduły:

MODUŁ I - wspierający gminy w zakresie rozwoju działań samopomocowych poprzez uruchomienie i utrzymanie usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich;

MODUŁ II - wspierający gminy w realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych. Realizacja Modułu II ma na celu wsparcie gmin w świadczeniu usług opiekuńczych poprzez udzielenie dofinansowania do zakupu oraz częściowego pokrycia kosztów użytkowania „opasek i innych urządzeń bezpieczeństwa”.

W roku 2024 na realizację programu zaplanowano kwotę w wysokości 50 mln zł (na realizację Modułu I – 29 840 000 zł, zaś na realizację Modułu II – 20 160 000 zł). Sprawozdanie z realizacji programu w roku 2024 zostanie opracowane w drugim kwartale 2025 r. Deklarację o przystąpieniu do zeszłorocznej edycji programu złożyło 1238 gmin (w tym 465 gmin tylko na Moduł II), które zaplanowały objęcie wsparciem 46 424 osób. Zgodnie z danymi z przekazanych zapotrzebowań, w ramach tegorocznej edycji programu "Korpus Wsparcia Seniorów" (ogółem MI + MII) w województwie mazowieckim zapotrzebowanie na realizację programu złożyły 162 gminy, które zaplanowały objęcie wsparciem 2760 osób. Na realizację tego celu przyznano limit środków w wysokości 3 921 308 zł.

Przystąpienie gmin do realizacji ww. programów przyczynia się do zapewnienia oraz rozszerzenia zakresu świadczenia usług opiekuńczych dla większej liczby osób starszych i niesamodzielnym w ich miejscu zamieszkania, zapewniając osobom starszym możliwość pozostania w swoim dotychczasowym środowisku, bez konieczności korzystania z usług placówek zapewniających całodobową opiekę.

Wdrażanie kierunków zawartych w Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) jest procesem wieloletnim, wymagającym także wprowadzenia szeregu zmian legislacyjnych w kolejnych latach.

1 listopada 2023 r. weszły w życie zmiany do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, umożliwiające świadczenie usług wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej (tak w formie pobytu całodobowego, jak i dziennego). Wprowadzono także możliwość świadczenia usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, oraz regulacje dotyczące mieszkalnictwa (treningowego i wspomaganego). Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgniacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Co istotne, osoba wspierana ma wpływ na wybór osoby świadczącej usługi sąsiedzkie.

29 lipca ubr. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2024 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy (Dz. U. poz. 1129), zastępujące dotychczasowe przepisy określające standardy funkcjonowania tego typu placówek. Rodzinne domy pomocy mogą stanowić alternatywną dla domów pomocy społecznej formę pomocy osobom starszym czy z niepełnosprawnościami. Jako kameralne placówki przeznaczone dla nie więcej niż ośmiu osób realizują ideę deinstytucjonalizacji usług pomocy

społecznej. Wprowadzone zmiany ułatwiają prowadzenie rodzinnych domów pomocy przez organizacje trzeciego sektora.

Deinstytucjonalizacja jest także przyjętym kierunkiem działań w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami. W ramach Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, przyjętej Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M. P. z 2021 r. poz. 218), zaplanowano działania, których nadrzędnym celem jest zagwarantowanie osobom z niepełnosprawnościami praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON), w szczególności wynikających z art. 19. Osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do dokonywania wyborów na równi z innymi, również odnośnie miejsca zamieszkania oraz dostępu do szerokiego zakresu usług wspierających, świadczonych w domu lub placówkach zapewniających zakwaterowanie, jak również do innych usług wspierających w społeczności lokalnej. W ramach działania I.3. „Przeprowadzenie procesu deinstytucjonalizacji oraz wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie usług społecznych wspierających niezależne życie”, przewidziano działania:

- I.3.1. Realizacja procesu deinstytucjonalizacji zgodnie z Ogólnoeuropejskimi Wytycznymi ds. przejścia od opieki instytucjonalnej do wsparcia świadczonego na poziomie lokalnych społeczności, w pierwszej kolejności określono rozwój w obrębie społeczności lokalnych zindywidualizowanych i wysokiej jakości usług zapobiegających umieszczeniu dzieci i osób dorosłych w instytucjach oraz przeniesienie zasobów ze stacjonarnych zakładów opieki długoterminowej do miejsc działających zgodnie z zasadami niezależnego życia.
- których celem jest wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej dla osób z różnymi niepełnosprawnościami oraz zapewnienie systemowej usługi opieki wytchnieniowej (działanie I.3.2 i działanie I.3.3). Asystencja osobista jest kluczową usługą kierowaną do osób z niepełnosprawnościami, do której odnosi się art. 19. lit. b. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, dlatego też działanie zaprojektowane w tym zakresie w ramach Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami przewiduje jej systemowe uregulowanie i upowszechnienie. Zakres usług asystencji osobistej będzie ściśle dostosowany do potrzeb osoby z niepełnosprawnością, a sama usługa przez nią kierowana. Asystent osobisty będzie mógł wspierać osobę z niepełnosprawnością we wszystkich sferach życia.
- I.3.4 Wdrożenie systemowej usługi mieszkalnictwa wspomaganego, w tym dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, zakładające uregulowanie usługi mieszkalnictwa wspomaganego na poziomie ustawowym. Usługa ma być realizowana w sposób komplementarny z systemową usługą asystencji osobistej.
- I.3.5. Centra Opiekuńczo-Mieszkalne - Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe (WSM), mające rozwijać obecnie istniejącą formę Centrów Opiekuńczo Mieszkalnych zgodnie z realizacją postanowień KPON dotyczących upodmiotowienia osób z niepełnosprawnościami oraz zmniejszenia liczby mieszkańców, łącznie z wprowadzeniem bardziej adekwatnej nazwy - Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe. Gminy i powiaty zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Społecznościach. Wspólnoty przeznaczone będą dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, wymagających intensywnego wsparcia.

Uchwałą nr 6/2022 Rady Nadzorczej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 27 kwietnia 2022 wprowadzono program „Samodzielność -

Aktywność – Mobilność!” Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe (aktualny program w zał. do uchwały nr 27/2023 Rady Nadzorczej PFRON z dnia 8 grudnia 2023 r.). Celem programu jest stworzenie infrastruktury Wspomaganych Społeczności Mieszkaniowych (WSM), które mają służyć zapewnieniu niezależności osobom z niepełnosprawnościami w zakresie stylu życia i codziennych czynności. WSM mają jednocześnie umożliwiać świadczenie całodobowych usług wspomagających, dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców. Zespół mieszkalny składa się z od dwóch do sześciu mieszkań, przy czym łączna liczba mieszkań w WSM nie może przekroczyć 12, a każdy mieszkaniec ma prawo do osobnego mieszkania z łazienką i aneksem kuchennym.

Uchwałą nr 24/2023 z dnia 30 listopada 2023 r. Rady Nadzorczej PFRON wprowadzono program „Finansowanie funkcjonowania Wspomaganych Społeczności Mieszkaniowych”, którego celem jest dofinansowanie świadczenia mieszkańcom WSM wysokiej jakości usług wspomagających dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb.

Zaprojektowane zostały również nowe rozwiązania wdrażające ideę deinstytucjonalizacji w ramach projektów w nowej perspektywie finansowej UE (FERS - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027), wpisujące się w działania wskazane w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami, m.in. w zakresie opracowania i przetestowania narzędzi wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami - kręgów wsparcia oraz modelu wspieranego podejmowania decyzji, w tym asystenta prawnego.

20 listopada 2023 r. ogłoszono Roczny Plan Działania na Rzecz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych na 2024 rok. Zgodnie z tym dokumentem, w 2024 r. realizowano, na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy o Funduszu Solidarnościowym, poniższe programy resortowe Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, mające na celu wsparcie społeczne lub zawodowe osób niepełnosprawnych:

- Program pn. „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024: realizowany był przez 1 448 gmin/powiatów, a wysokość dotacji z Funduszu Solidarnościowego przeznaczona na ten cel wyniosła 190 mln zł. W województwie mazowieckim program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024 realizowany jest przez 22 gminy miejskie, 34 gminy miejsko-wiejskie, 93 gminy wiejskie, 5 miast na prawach powiatu oraz 16 powiatów. Planowana liczba rodziców/opiekunów osób niepełnosprawnych, którym będą świadczone usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego to 279 osób; planowana liczba osób niepełnosprawnych, którym będą świadczone usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego to 282 osoby; planowana liczba rodziców/opiekunów osób niepełnosprawnych, którym będą świadczone usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu całodobowego to 451 osób; planowana liczba osób niepełnosprawnych, którym będą świadczone usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu całodobowego to 455 osób. Planowany całkowity koszt świadczenia usług opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego to 15 422 636,24 zł. Planowany całkowity koszt pobytu całodobowego osób niepełnosprawnych to 3 736 382,19 zł. Całkowita wnioskowana kwota środków Funduszu Solidarnościowego na realizację programu wynosi 19 635 926,44 zł.
- Program pn. „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2024 realizowany był przez 137 organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie z Funduszu Solidarnościowego w łącznej kwocie 75 mln zł. W województwie mazowieckim program "Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami" dla organizacji pozarządowych edycja 2024 realizowany jest w 11 miejscowościach przez 21 organizacji pozarządowych/stowarzyszeń/ spółdzielni

socjalnych. Wartość przedmiotu umów to 12 411 509,62 zł. Celem szczegółowym Programu było objęcie wsparciem członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami w łącznej liczbie nie mniejszej niż 14 tys. osób. W ramach programów „Opieka wytchnieniowa dla JST edycja 2024” oraz „Opieka wytchnieniowa dla Organizacji Pozarządowych edycja 2024”, w województwie mazowieckim świadczone usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu całodobowego oraz dziennego. Realizacja programów będzie kontynuowana także w 2025 r. Zgodnie z projektem budżetu, w 2025 r., na ich realizację przeznaczono 280 mln zł.

- Program pn. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024: realizowany jest przez 1 717 gmin/powiatów, a wysokość dotacji z Funduszu Solidarnościowego przeznaczona na ten cel wyniosła 779 mln zł (wraz z kosztami obsługi). W województwie mazowieckim program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024 realizowany jest przez 23 gminy miejskie, 36 gmin miejsko-wiejskich, 115 gmin wiejskich, 5 miast na prawach powiatu, 19 powiatów. Planowana liczba osób niepełnosprawnych (w tym dzieci do ukończenia 16 r. ż), którym zostaną przyznane usługi asystencji osobistej to 3 306. Koszty realizacji usługi asystencji osobistej to 68 007 854,15 zł. Wnioskowana kwota środków Funduszu Solidarnościowego na realizację Programu to 69 707 937,53 zł. Realizowano również program pn. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2024, realizowany przez 205 organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie z Funduszu Solidarnościowego w łącznej kwocie wynoszącej 225 mln zł. W województwie mazowieckim program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2024: realizowany był w 14 miejscowościach przez 27 organizacji pozarządowych/spółdzielni. Wartość przedmiotu umów wyniosła 34 137 355,48 zł. W 2025r. realizacja ww. programów będzie kontynuowana, a zabezpieczony na ten cel budżet wynosi 1,3 mld zł (1,05 mld zł dla JST oraz 310 mln zł dla organizacji pozarządowych).
- Program pn. „Centra opiekuńczo-mieszkalne” I, II, III, IV edycja, (realizatorem są gminy/powiaty). Na terenie województwa mazowieckiego program „Centra opiekuńczo-mieszkalne” realizowano w 6 powiatach i 4 gminach. W ramach programu na terenie województwa funkcjonuje 10 COM. Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne” ma na celu stworzenie odpowiednich warunków dla jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego/powiatowego, pozwalających na tworzenie i utrzymanie placówek pobytu osób niepełnosprawnych. Centra opiekuńczo-mieszkalne przeznaczone są dla dorosłych osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44 z późn. zm.) oraz orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ww. ustawy. Centra stanowią formę ośrodka wsparcia zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Infrastruktura Centrum oraz organizacja i rodzaj świadczonych usług w sposób szczególny ma odpowiadać potrzebom mieszkańców wynikającym z różnego rodzaju niepełnosprawności, zapewnić warunki do niezależnego życia, w tym w szczególności do utrzymywania relacji społecznych, zarządzania czasem, planowania aktywności itp. Program jest realizowany w dwóch modułach: moduł I dotyczy fazy tworzenia centrum i zakłada 3-letni okres realizacji inwestycji, z kolei moduł II obejmuje 5-letni okres funkcjonowania centrum

opiekuńczo-mieszkalnego (dla edycji 2023 i 2024 jest to 10-letni okres funkcjonowania). Do 14 listopada 2024 r. zostało utworzonych i oddanych do użytku i dofinansowanych w ramach modułu II 60 COM.

Do głównych kierunków przekształceń, mieszczących się w nurcie deinstytucjonalizacji w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej należy intensywny rozwój usług dla rodzin wychowujących dzieci – zadanie własne gminy zmierzające do zmniejszenia liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, a także działania powiatu na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej i profesjonalizacji zawodu rodzica zastępczego. Niezwykle istotnym elementem wdrażanych przemian w pieczy zastępczej jest intensyfikacja działań zmierzających do jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny biologicznej i skuteczne programy usamodzielniania, które umożliwią wychowankom start w dorosłość.

W ustawie nowelizującej o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dniu 1 lutego 2023 r., wprowadzono istotną zmianę, polegającą na ograniczeniu w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz specjalistyczno-terapeutycznego i wprowadzeniu uznaniowości wojewody (zamiast obligatoryjności przy spełnieniu przez wnioskodawcę warunków formalnych) w zakresie wydawania zezwoleń na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej. Wojewoda, wydając zezwolenie, jest zobowiązany kierować się dobrem dziecka oraz przesłankami wskazującymi na brak możliwości zapewnienia dzieciom rodzinnej pieczy zastępczej, mimo podejmowanych działań na rzecz pozyskania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Rozwiązanie zapewnia wojewodzie kontrolę nad procesem odchodzenia od instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Resort rodziny prowadzi szereg systemowych działań, których celem jest wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach poprzez dofinansowanie zatrudnienia i dodatków dla asystentów rodziny oraz wsparcie tworzenia nowych form rodzinnej pieczy zastępczej. W powiatach jest cyklicznie badane w oparciu o statystykę okresową i jednorazową. Poniżej przedstawiam dane statystyczne na koniec 2023 roku dla województwa mazowieckiego:

- liczba rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka – 4102,
- liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych – 140,
- liczba regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – 1,
- liczba interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych – 1,
- liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej – 6253,
- liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej – 1768,
- wskaźnik deinstytucjonalizacji – 78%.

W 2024 r. uruchomiono rządowy program wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej. Na realizację programu zabezpieczono 40 mln zł. Rada Ministrów przyjęła też uchwałę w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024-2027”. Na realizację programu w latach 2024-2027 rząd przeznaczy ok. 157 mln zł.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

